

طراحی محیط های یادگیری آینده؛ اجتماعات کوچک

کیوان کنانی بیگلری^۱

۱- دانش آموخته‌ی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه تهران، تهران، k1.biglari@gmail.com

چکیده

در سال‌های اخیر با توجه به رشد روزافزون و وسعت تغییرات روش‌های آموزشی، سازگار نمودن بستر یادگیری با تمامی نیازهای یادگیرنده، در کانون توجه متخصصین آموزش قرار گرفته است، چرا که محیط فیزیکی به سبب ساختار خود می‌تواند تعاملات و در پی آن فرآیند یادگیری را تقویت و یا تضعیف نماید. نظام‌های آموزشی در دنیای امروز و به تبع آن فردا به سمت تعاملات مداوم و محوریت یادگیرنده پیش می‌رود؛ پس رویکردهای جدید، نیازمند حرکت، کار گروهی، مشارکت فعال و پویایی دانش آموزان است. از این رو تعریف نیازها و چگونگی سازماندهی بستری که چنین نحوه‌ی یادگیری، در آن قابلیت ظهور داشته باشد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این نوشتار، نخست به روش‌های نوین شکل‌گیری محیط‌های یادگیری نوین با مشارکت‌ها و تعاملات اجتماعی و نمونه‌ای موفق حاصل از نتایج این مشارکت‌ها پرداخته شده و در پی آن مفاهیم، الگوها و رویکردهایی جدیدتر برای طراحی این محیط‌ها متناسب با نیازهای آموزشی قرن بیست و یکم ارائه شده است.

واژه‌های کلیدی: فضاهای یادگیری، محیط پویا، مشارکت، تغییرپذیری، انعطاف‌پذیری، تعاملات اجتماعی، یادگیرنده-محوری

۱- مقدمه

آموزش و پرورش زیر بنای ساخت جامعه سالم است و آنچه امروزه آن را بیش از هر زمانی به پدیده‌ای پیچیده تبدیل می‌سازد عوامل ایجاد کننده آن و روابط نامحدود میان آنها و در عین حال کلیت آنهاست. بخشی از این عوامل که مربوط به شرایط محیطی مناسب آن است در میان سایر عوامل تاثیر قابل ملاحظه‌ای خواهد داشت. در نگرش جدید، تعلیم و تربیت دانش آموزان، تنها تحت تاثیر کلام معلم نیست بلکه عناصر دیگری چون آموزش‌های غیر کلامی و رفتار غیر بیانی بیش از سایر عوامل، در انتقال پیام به فراگیران نقش دارند. بنابراین یادگیری تنها در کلاس درس اتفاق نمی‌افتد. بر اساس مطالعات انجام شده شرایط محیطی به خصوص در سنین بین ۸ تا ۱۲ سال به شدت بر میزان یادگیری کودکان و نوجوانان تاثیر گذار است. از سویی شرایط اجتماعی و تحولات علمی و تکنولوژیکی پدید آمده و همچنین رشد جمعیت و تفکراتی مانند پایداری و نیاز به بهره برداری هر چه بهتر از امکانات در چگونگی شکل‌گیری محیط‌های مناسب آموزشی به منظور ارتقا کیفیت استفاده و بازدهی آنها تاثیرات قابل ملاحظه‌ای خواهند داشت. محیط‌های یادگیری امروز، باید از محرک‌های لازم برخوردار بوده تا امکان فعالیت‌های غیر ساکن را تسهیل نماید، چرا که اساسی‌ترین نیازهای نظام‌های آموزشی نوین، "تحرك فیزیکی و ذهنی" و "رشد روحیه اجتماعی" است. به عبارت دیگر، روش یادگیری جدید در گیر این مساله است: "تعاملات پی در پی و مداوم انسان‌ها با یکدیگر و با منابع محیطی" [۶].